

Algemeen	
Onderwerp	Solidariteitsafspraken bescherming en opvang
Verspreiden	Ja
Contactpersoon	Saloua Chaara / Sonja Hartkamp
Eenheid	Sturing
E-mail	s.chaara@regiogv.nl / s.hartkamp@regiogv.nl
Kenmerk	20.0004269
Datum	12 augustus 2020

Voorstel

Nummer	Omschrijving
Voorstel 1.	Het memo solidariteitsafspraken bescherming en opvang bespreken.
Voorstel 2.	Instemmen met de in het memo geformuleerde uitgangspunten voor nadere solidariteitsafspraken.
Voorstel 3.	De richting voor een nadere kostenregeling bespreken en kaders stellen voor de verdere uitwerking van de kostenregeling.
Voorstel 4.	Voor de uitwerking van een nadere kostenregeling zorg/begeleidingskosten kiezen uit één van de geformuleerde scenario's.

Behandeling

Datum	Overleg	Doel	Conclusie
04-08-20	werkgroep	Adviseren	De werkgroep heeft een aantal verbeteringen aangebracht, die in bijgevoegd memo verwerkt zijn. Ten aanzien van de kostenregeling zorg /begeleidingskosten adviseert de werkgroep om uit te gaan van scenario 1 of 2. Weesp adviseert scenario 3.
20-08-20	Directie-overleg	Bespreken	Het directieoverleg geeft de volgende aspecten mee voor de verdere uitwerking: - bij de uitwerking ook aandacht hebben voor de uitstroom van inwoners uit GGZ klinieken. - de ambulantisering nader definiëren. - De gevolgen van de fusie tussen Amsterdam en Weesp een plek geven. - Bij de uitwerking van de scenario's moet er een toets komen op haalbaarheid. Het conceptvoorstel komt eind oktober/november als concept terug bij het directieoverleg en het portefeuillehoudersoverleg. Streven is het voorstel in december of begin januari vast te stellen.
03-09-20	Portefeuillehoudersoverleg	Bespreken	

Toelichting

Beknpte toelichting

Het portefeuillehoudersoverleg sociaal domein heeft de uitvoering van dit beleidsplan bescherming en opvang geëvalueerd. Gelijktijdig met deze evaluatie hebben de portefeuillehouders een eerste richting geschetst voor het nieuw te ontwikkelen beleidsplan. Deze richting wordt de komende tijd samen met inwoners, gemeenteraden, aanbieders van zorg en ondersteuning en andere partners verder uitgewerkt.

Eén van de vraagstukken waar het portefeuillehoudersoverleg met prioriteit uitwerking aan wil geven, betreft het vraagstuk van onderlinge solidariteit om de opgaven rondom beschermd wonen handen en voeten te geven. Portefeuillehouders ervaren dat het gebrek aan (stevigere) onderlinge

afspraken over solidariteit, de realisatie van gezamenlijke ambities rondom de bescherming en opvang van kwetsbare inwoners, in de weg staat. Daarom hebben de portefeuillehouders de Regio gevraagd om het gesprek over solidariteit voor te bereiden. Zij hebben aangegeven de uiteindelijke solidariteitsafspraken in het vierde kwartaal van dit jaar vast te willen stellen.

In bijgevoegd memo schetsen we een beeld van de noodzaak voor goede onderlinge afspraken over solidariteit. We geven hierbij aan welke knelpunten we op dit moment ondervinden, wat hier in onze ogen oplossingsrichtingen voor zijn en welke uitgangspunten hieraan ten grondslag moeten liggen. We vragen de portefeuillehouders om akkoord te gaan met deze uitgangspunten en om aan te geven welke oplossingsrichtingen verder uitgewerkt moeten worden.

Bijlage(n)

Nummer	Omschrijving
Bijlage 1.	Memo solidariteitsafspraken bescherming en opvang

Memo solidariteitsafspraken Bescherming en Opvang

Algemeen	
Aan	Portefeuillehouders sociaal domein
Van	Saloua Chaara en Sonja Hartkamp
Datum	26 juli 2020
Verspreiden	Ja
Kenmerk	20.0004002

Inleiding

Gemeenten uit de Gooi en Vechtstreek werken al jaren intensief samen om de bescherming en opvang van kwetsbare inwoners uit de regio vorm te geven. De basis voor deze samenwerking wordt gevormd door het gezamenlijke beleidsplan Bescherming en Opvang, dat in 2017 door alle gemeenteraden uit onze regio is vastgesteld. Nu het einde van de termijn van dit beleidsplan nadert, heeft het portefeuillehoudersoverleg sociaal domein de uitvoering van dit beleidsplan geëvalueerd. Gelijktijdig met deze evaluatie hebben de portefeuillehouders een eerste richting geschetst voor het nieuw te ontwikkelen beleidsplan. Deze richting wordt de komende tijd samen met inwoners, gemeenteraden, aanbieders van zorg en ondersteuning en andere partners verder uitgewerkt.

Eén van de vraagstukken waar het portefeuillehoudersoverleg uitwerking aan wil geven, betreft het vraagstuk van onderlinge solidariteit om de opgaven rondom beschermd wonen en maatschappelijke opvang handen en voeten te geven. Dit vraagstuk, willen portefeuillehouders met prioriteit oppakken. Zij ervaren dat het gebrek aan (stevigere) onderlinge afspraken over solidariteit, de realisatie van gezamenlijke ambities rondom de bescherming en opvang van kwetsbare inwoners, in de weg staat. Zij ervaren tevens dat onder deze afspraken, de beweging naar ambulantisering en inclusie van mensen met een psychische en sociale kwetsbaarheid te weinig van de grond komt. Daarom hebben de portefeuillehouders de Regio gevraagd om het gesprek over solidariteit voor te bereiden. Zij hebben aangegeven de uiteindelijke solidariteitsafspraken in het vierde kwartaal van dit jaar vast te willen stellen.

In dit memo schetsen we een beeld van de noodzaak voor goede onderlinge afspraken over solidariteit. We geven hierbij aan welke knelpunten we op dit moment ondervinden, wat hier in onze ogen oplossingsrichtingen voor zijn en welke uitgangspunten hieraan ten grondslag zouden moeten liggen. We vragen de portefeuillehouders om akkoord te gaan met deze uitgangspunten en om aan te geven welke oplossingsrichtingen verder uitgewerkt moeten worden om uiteindelijk tot concrete solidariteitsafspraken te komen.

Solidariteit rondom de bescherming en opvang van kwetsbare inwoners

Gemeenten hebben de beleidsuitvoering, de inkoop, het contractbeheer en de kassiersfunctie voor bescherming en opvang samen georganiseerd bij de Regio Gooi en Vechtstreek. Dit is nodig, omdat veel van de nodige voorzieningen op dit vlak regionaal zijn georganiseerd. Denk aan het beschermd wonen, de opvang voor dak- en thuislozen, veilig thuis, de vrouwenopvang en de verslavingszorg. Door de samenwerking tussen gemeenten is het mogelijk om dit soort specialistische voorzieningen kostendekkend vorm te geven op het door gemeenten en inwoners gewenste kwaliteitsniveau. Voor een groot deel van de taken binnen bescherming en opvang sluiten de sturing en de uitvoering zo goed op elkaar aan en zijn de taken op basis van solidariteit vormgegeven.

Lokale randvoorwaarden voor gemeente-overstijgende opgaven

Een aantal randvoorwaarden die essentieel zijn voor het realiseren van de ambities van gemeenten rondom Bescherming en Opvang (en met name de ambulantisering van beschermd wonen) zijn lokaal belegd. Het betreft bijvoorbeeld:

- De toewijzing van beschermd wonen. De toewijzing van beschermd wonen is een redelijk specialistische aangelegenheid die met name voor de kleinere gemeenten relatief weinig voorkomt.
- De beschikbaarstelling van sociale huurwoningen voor maatschappelijke doelgroepen.
- De aanwijzing van locaties voor de ontwikkeling van woonvarianten en betaalbare woningen/wooneenheden voor kwetsbare/maatschappelijke doelgroepen (in het kader van het versnellingsplan ambulantisering).
- De (her)bestemming van vrijvallende zorgpanden.

Op deze randvoorwaarden wordt nauwelijks gezamenlijk gestuurd door gemeenten. Dit terwijl de uitvoering en lokale keuzes van een specifieke gemeente direct gevolgen hebben voor de gezamenlijke opgaven en ambities. Hieronder treft u een aantal feitelijke knelpunten die zich in dit licht op dit moment in de regio Gooi en Vechtstreek voordoen. Deze knelpunten vormen een serieuze rem op het realiseren van de ambulantisering ambities van gemeenten. Wij adviseren gemeenten met klem om ten aanzien van onderstaande vraagstukken de sturing gezamenlijk op te pakken en hierover (solidariteits)afspraken te maken. De uitgangspunten die we hierover adviseren staan in de volgende paragraaf beschreven. Verderop doen we ook suggesties over HOE aan deze afspraken invulling gegeven kan worden.

Knelpunten bij het realiseren van gezamenlijke ambities

- Het aantal beschikkingen beschermd wonen is de afgelopen jaren fors gestegen. Daar waar in 2018 gemiddeld 90 inwoners op de wachtlijst staan, is dit aantal gestegen naar 125 inwoners op de wachtlijst. Dit ondanks dat het aanbod ook licht is uitgebreid de afgelopen beleidsperiode (ten opzichte van 2017 9 plekken). Het toewijzingsproces naar beschermd wonen kan meer eenduidig vormkrijgen en worden aangescherpt. Door het gebrek aan gezamenlijke sturing op het toewijzingsproces stijgt de druk op gezamenlijke (regionale) voorzieningen stijgt enorm.
- Gemeenten hebben een gezamenlijke ambulantisering ambitie vastgesteld waarmee ze tevens de instroom in beschermd wonen en maatschappelijke opvang beogen te beperken, maar geen concrete kwantitatieve afspraken gemaakt over welke gemeente hoeveel woningen beschikbaar stelt om de ambulantisering daadwerkelijk waar te maken. De afspraken zijn te abstract en vrijblijvend waardoor de ambulantisering stagneert. Drie actuele en concrete voorbeelden zijn:
 - o Gemeenten hebben binnen het Versnellingsplan ambulantisering Bescherming en Opvang afgesproken tot en met 2021 45 geclusterde woningen te realiseren. Tot nu toe heeft alleen Hilversum 14 van deze geclusterde woningen gerealiseerd. Het lukt niet om bij andere gemeenten tot realisatie te komen. De redenen hiervoor zijn dat wanneer een gemeente al zo'n woonvoorziening zou willen hebben (zoals bijvoorbeeld Wijdemeren heeft aangegeven), de betreffende gemeente dan ook de bijkomende kosten erbij krijgt, waarbij het accent ligt op de begeleidingskosten. Deze kosten zouden dan lokaal opgevangen moeten worden, waartoe de middelen vanuit het Rijk ontoereikend zouden zijn.
 - o Binnen het Versnellingsplan ambulantisering hebben gemeenten afgesproken 45 sociale huurwoningen aan cliënten toe te wijzen rondom Beschermd Wonen locaties. Tot nu toe staat het aantal toewijzingen op nul en zijn er voor de korte termijn geen toewijzingen in het vooruitzicht.
 - o Binnen het Versnellingsplan ambulantisering hebben gemeenten afgesproken 8 interventiewoningen te realiseren. Hiervan zijn er nul gerealiseerd. Mogelijk wordt er

dit jaar toch nog iets gerealiseerd in Hilversum, betreffende de doelgroep ex-gedetineerden (wordt momenteel verkend).

- De Gooi en Vechtstreek heeft weinig goedkope kleine woningen beschikbaar en er zijn ook andere groepen die daarop een beroep doen zoals ouderen die langer zelfstandig blijven wonen, statushouders, jongeren en andere groepen waaraan de woningcorporatie en de gemeenten prioriteit willen geven. Zonder een verruiming van de wooneenheden en varianten maakt de ambulantisering weinig kans.
- Gemeenten die een verantwoordelijkheid (willen) nemen voor de gezamenlijke ambulantiseringsopgaven en sociale huurwoningen, al dan niet geclusterd, beschikbaar (willen) stellen, worden individueel geconfronteerd met aanvullende kosten voor uitkeringen (gemiddeld € 14.000 per persoon, per jaar, prijspeil 2019) en zorg/begeleiding (gemiddeld € 20.000 per jaar, per persoon, prijspeil 2019). Een aantal gemeenten geeft aan dat dit geen prikkel vormt om de beschikbaarheid van woningen voor maatschappelijke doelgroepen (meer) te stimuleren.
- Portefeuillehouders ervaren het gebrek aan een gezamenlijke coördinatie en sturing op zorgvastgoed in de regio als te weinig proactief. Hoewel de Wmo locaties voor beschermd wonen inzichtelijk zijn, is er op dit moment geen gezamenlijk totaalbeeld van welke zorgpanden in de regio leegstaan (nu of in de toekomst). Het gesprek met aanbieders en (de) zorgverzekeraar(s) over hoe de (vervolg)bestemming van deze panden zodanig kan worden ingezet, dat het ons zorglandschap versterkt, wordt nauwelijks gevoerd. Dit maakt tijdig en slim onderhandelen onmogelijk. Portefeuillehouders zien dit als risico voor kapitaalvernietiging.

Uitgangspunten voor solidariteitsafspraken Bescherming en Opvang

In de Gooi en Vechtstreek wordt geen mens afgeschreven. Mensen met een psychische of psychosociale kwetsbaarheid horen erbij in de samenleving. Een passende plaats om te wonen is een belangrijke voorwaarde om te kunnen meedoen. Laagdrempelige voorzieningen, begeleiding en GGZ moeten in de wijken beschikbaar zijn. Om dit mogelijk te maken zijn gemeenten in de Gooi en Vechtstreek solidair met elkaar. Hiervoor streven zij de volgende uitgangspunten na:

1. Gemeenten willen beschermd wonen zo thuis als mogelijk (beschermd thuis) organiseren. Zij willen intramurale beschermd-wonen plaatsen fors afbouwen en zetten stevig in op preventie om te voorkomen dat intramuraal beschermd wonen noodzakelijk is. De krimp van de intramurale plaatsen is geen doel op zich, maar een resultaat van een beter functionerend stelsel van beschermde woonplekken met flexibele ambulante begeleiding en behandeling waar nodig. Deze beweging noemen gemeenten de ambulantisering van beschermd wonen.
2. Om bovengenoemde ambulantisering mogelijk te maken, scheppen gemeenten de juiste voorwaarden in de wijken. Dit betekent dat gemeenten stevig investeren in de beschikbaarheid van betaalbare sociale huurwoningen/wooneenheden, een breed arsenaal van woonvarianten en de basisbenodigdheden voor zelfstandig en stabiel wonen. Zoals de beschikbaarheid van adequate ambulante hulp en ondersteuning, met 24-uurs oproepbare ondersteuning waar dit nodig is. Gemeenten staan voor persoonsgerichte zorg met focus op herstel en participatie.
3. Gemeenten streven naar regionale spreiding van beschikbare sociale huurwoningen/eenheden en woonvarianten. Over de beschikbaarheid van deze sociale huurwoningen/eenheden en woonvarianten, maken gemeenten jaarlijks kwantitatieve afspraken. Deze kwantitatieve afspraken vormen een taakstelling per gemeente waar de portefeuillehouders gezamenlijk op sturen.
4. Gemeenten zijn ten aanzien van intramurale en extramurale beschermd-wonen plaatsen, solidair met elkaar. Dit betekent dat zij de kosten en risico's van initiatieven/locaties die bijdragen aan de gezamenlijke opgaven, gezamenlijk dragen. Hieronder vallen ook begeleidings- en zorgkosten die met ambulantisering gemoeid zijn. Alle gemeenten dragen bij. Ongeacht de feitelijke locatie van dergelijke initiatieven/locaties. Gemeenten hanteren hier een kostenregeling voor die voor een groot deel gebaseerd is op de taakstelling zoals genoemd

onder 3. In de kostenregeling worden de te verstrekken uitkeringskosten buiten beschouwing gelaten. Dit omdat het Rijk gemeenten bij toenemende uitkeringskosten (met een vertraging van ca. 2 jaar) compenseert. Bijvoorbeeld via de Vangnet-uitkering.

5. Over ontwikkelingen rondom bestemming van zorgvastgoed stemmen gemeenten gezamenlijk af. Samen met de zorgverzekeraar wordt het zorgvastgoed in de regio in beeld gebracht. Met aanbieders is inmiddels afgesproken dat zij ontwikkelingen die gevolgen hebben voor de beschikbaarheid/bestemming van locaties melden bij de afdeling Inkoop en Contractbeheer van gemeenten. Op basis van het beeld van zorgvastgoed en meldingen van ontwikkelingen, stemmen de portefeuillehouders sociaal domein en de portefeuillehouders wonen/ruimtelijke ordening geregeld af over de eventueel te voeren strategie ten aanzien van dit vastgoed.
6. Gemeenten werken met een duidelijke, uniforme en afgebakende definitie (en duur) van de ambulantisering. Zodat duidelijker is wat de ambulantisering inhoudt en wat dit voor welke doelgroepen betekent. Bij de uitwerking van het versnellingsplan bescherming en opvang wordt hier een uitwerkingsvoorstel voor gedaan.

Wij vragen de portefeuillehouders akkoord te gaan met bovenstaande uitgangspunten voor de nader op te stellen kostenregeling (ambulantisering) Bescherming en Opvang.

Richting voor kostenregeling (ambulantisering) Bescherming en Opvang

Hieronder schetsen we richtingen voor een nader op te stellen kostenregeling dat uitgaat van onderlinge solidariteit tussen gemeenten. We vragen de portefeuillehouders deze richtingen te bespreken, aan te vullen/scherpen. Op basis van de uitkomsten die hieruit voortvloeien wordt een nadere kostenregeling opgesteld en voorgelegd aan de portefeuillehouders. Conform het verzoek van de portefeuillehouders, betreffen onderstaande richtingen afspraken voor de huisvesting van de doelgroepen beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Gemeenten kunnen overwegen om ook de ambulantisering vanuit GGZ klinieken in de afspraken/kostenregeling mee te nemen, daar deze een (waterbed)effect hebben. Die vraag leggen we bij de bespreking van onderstaande richtingen aan gemeenten voor.

Richting voor kostenregeling verblijf en wonen:

1. Over de beschikbaarheid van de sociale huurwoningen/eenheden en woonvarianten, maken gemeenten jaarlijks kwantitatieve afspraken. Deze afspraken vormen een concrete weergave van welke bijdrage een specifieke gemeente levert aan de gezamenlijke (ambulantisering)opgave in de regio. De jaarlijkse ambitie ten aanzien van aantallen sociale huurwoningen/eenheden en woonvarianten wordt door het Algemeen Bestuur van de Regio vastgesteld. De portefeuillehouders sociaal domein en de portefeuillehouders wonen adviseren het Algemeen Bestuur hierover.
2. De afspraken zijn reëel en leggen een verbinding tussen de kwantitatieve opgaven rondom beschermd wonen en de mogelijkheden binnen de woningmarkt/de gemeentelijke ruimtelijke ordening.
3. Voor de bijdrage van gemeenten aan de totale opgave (het aantal te realiseren woningen/wooneenheden/woonvormen) is de verhouding op basis van inwonertal de leidende verdeelsleutel.
4. Wanneer gemeenten op basis van de gezamenlijk vastgestelde kwantitatieve ambitie en op basis van inwonertal onvoldoende een bijdrage levert/kan leveren, levert de betreffende gemeente jaarlijks een financiële bijdrage van €20.000 per (prijspeil 2019) woonplek. Dit bedrag betreft de gemiddelde uitgave voor een gemiddelde inzet van (specialistische) begeleiding op basis van 6 uur per week. Wanneer de gemeente het 'tekort' in de realisatie heeft ingelopen, vervalt deze financiële bijdrage.

5. De financiële bijdrage zoals hierboven genoemd wordt in de eerste instantie verdeeld onder die gemeenten die meer woningen/wooneenheden/woonvarianten hebben gerealiseerd dan afgesproken is. Mocht geen enkele gemeente hogere realisaties hebben, worden de middelen verdeeld onder die gemeenten die de taakstelling hebben behaald.
6. De afspraken per gemeente worden vastgesteld door de colleges van burgemeesters en wethouders.
7. De portefeuillehouders sociaal domein en wonen sturen op de voortgang. De ontwikkelingen worden – onderbouwd met cijfers- elk kwartaal op de bestuurlijke agenda opgenomen.

Richting voor kostenregeling zorg/begeleidingskosten

Scenario 1: Op basis van de te verwachte werkelijke kosten

1. Gemeenten maken jaarlijkse prognoses van hoeveel inwoners uit de (potentiele) beschermd wonen doelgroep gebruik moet maken van zorg en begeleiding. Deze prognoses worden elk kwartaal geverifieerd aan werkelijke ontwikkelingen en waar nodig bijgesteld. Vertrekpunt voor de prognoses zijn de registraties binnen het digitaal leefplein.
2. Gemeenten hevelen – op basis van bovenstaande prognoses - hun begeleidingsmiddelen over naar de Regio en de Regio voert vervolgens de declaraties uit.
3. Tekorten en overschotten worden jaarlijks met gemeenten verrekend op basis van inwonertal.

Scenario 2: Op basis van gemiddelde kosten

1. Gemeenten maken jaarlijkse prognoses van hoeveel inwoners uit de (potentiele) beschermd wonen doelgroep gebruik moet maken van zorg en begeleiding. Deze prognoses worden elk kwartaal geverifieerd aan werkelijke ontwikkelingen en waar nodig bijgesteld. Vertrekpunt voor de prognoses zijn de registraties binnen het digitaal leefplein.
2. Op basis van bovenstaande prognoses wordt een regionaal budget ontwikkeld, waar alle gemeenten op basis van inwonertal een bijdrage van € 20.000 (prijspeil 2019) per cliënt levert. Het totaal budget wordt vervolgens onder gemeenten verdeeld op basis van inwonertal.
3. Eventueel kunnen gemeenten elk jaar het verschil tussen het uitgekeerd budget en het werkelijk budget verrekenen.

Scenario 3: Op basis van prestatie afspraken

1. Gemeenten maken jaarlijkse prognoses van hoeveel inwoners uit de (potentiele) beschermd wonen doelgroep gebruik moet maken van zorg en begeleiding. Deze prognoses worden elk kwartaal geverifieerd aan werkelijke ontwikkelingen en waar nodig bijgesteld. Vertrekpunt voor de prognoses zijn de registraties binnen het digitaal leefplein.
2. Door te zorgen voor voldoende regionale spreiding van woningen/wooneenheden/initiatieven geven gemeenten invulling aan de solidariteitsafspraken. Door de woonmogelijkheden zo goed als mogelijk te spreiden, worden hiermee ook de investeringen op begeleidingskosten onder gemeenten verdeeld en regionaal gespreid.